

مرکز مجاز امام صادق (علیه السلام)

اصول الفقه (دلیل عقلی)

مراد از دلیل عقلی

جلسه ۳۶۳

استاد شفیعی

اعتراض اخباریون:

احکام الله توقیفی است و فقط از طریق سماع به مکلف می‌رسد پس چگونه است که اصولیون عقل را بعنوان دلیل مستقل بر حکم شرعی جعل کرده‌اند؟

جواب:

عقل، قطع به ملزوم پیدا می‌کند پس از آن، قطع بوجود ملازمه بین این ملزوم و حکم دیگر پیدا می‌کند آنگاه لازم بصورت خودکار ثابت می‌شود، و الا مستلزم نقیضین می‌شود. پس خلط میان درک استقلالی و درک از طریق ملازمه بوده است که باعث شده، اخباریین به صورت کلی منکر حجیت عقل شوند. پس: این اشکال که: «احکام الله توقیفی است و هیچ جایگاهی برای عقل در حیطة احکام الهی وجود ندارد» زمانی صحیح است که بگویم: عقل، بنحو استقلالی حکم شرعی را ادراک می‌کند اما اگر ادراک، به نحو ملازمه باشد این اشکال جایگاهی ندارد.

سوال:

چرا عقل عملی، قادر بر درک حسن یا قبح فعل، عند الله نیست؟

جواب:

اینکه فلان فعل عند الله حسن است، از جمله امور واقعیه است که فقط عقل نظری می‌تواند آن را درک کند لذا عقل عملی به نحو استقلالی نمی‌تواند حسن بودن فعلی را عند الشارع درک کند لذا نیاز به عقل نظری است ولی عقل نظری حکم به ملازمه در مدرکات عقل عملی نمی‌کند الا در مورد حسن و قبح عقلی. (فقط یک مورد).